

ci time

Odborný analytický měsíčník

SRPEN - ZÁŘÍ 2011
ČÍSLO 07
WWW.CICAR.CZ
ZDARMA

Ne olympiádě i jiným megalomanským projektům

Rozhovor s náměstkem ministra školství, mládeže a tělovýchovy odpovědným za sport Janem Kocourkem o významu a financování sportu, o roli Sazky, hazardu a megalomanských projektech.

Vsadíme si na Sazku?

Více jak polovina občanů ČR se domnívá, že Sazka neplní své poslání a že sport by měl být financován ze státního rozpočtu. V tomto názoru se shodnou lidé různého věku, pohlaví i politické orientace.

FENOMEN SPORTU SPOJUJE I ROZDĚLUJE

obsah

6 | Ne olympiádě i jiným megalomanským projektům

ROZHOVOR Nad otázkami rozvoje českého sportu a jeho financování, o roli státu a podnikatelských subjektů v podpoře volnočasových aktivit a megalomanských sportovních projektech s náměstkem ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro sport a mládež Janem Kocourkem.

Rozhovor s Janem Kocourkem

10 | Sport v mezinárodních vztazích: čtyři perspektivy

ANALÝZA | TÉMA Že sport ovlivňuje politiku a politika ovlivňuje sport, je každému intuitivně jasné. Patří sem například případy státem organizovaného dopingu i snahy politiků využít úspěchy sportovců k vlastní prezentaci.

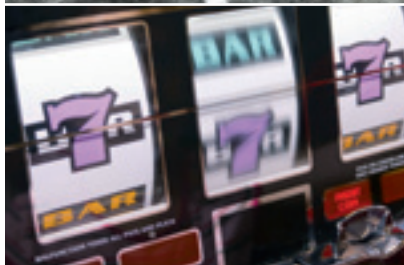
Autor Jan Jireš

18 | Alternativny pohľad na podporu športu

ANALÝZA Motto: „Zlatá olympijská medaile je dôkaz toho, že niekdo udělal něco z hola zbytečného, nicméně lépe než ti ostatní.“ Joseph Heller

Autor Radovan Ďurana

20 | Možnosti obecně závazných vyhlášek při regulaci hazardu

ANALÝZA Důležitý milník pro regulaci hazardu prostřednictvím obecně závazných vyhlášek představuje náleží Ústavního soudu ze dne 14. června 2011. Ten připustil, aby obce mohly rozhodovat o umístění videoloterijních terminálů.

Autor Luboš Jemelka

26 | Privátní zdravotnická zařízení bodují

ANALÝZA Obraz o zdravotnickém zařízení si lidé nevytváří jen na základě osobních zkušeností, ale působí na ně více faktorů.

Autor Barbora Bakulová

28 | Vymahatelnost práva – kámen úrazu

ANALÝZA Vymahatelnost práva patří mezi důležité indikátory funkčnosti společenského uspořádání, resp. funkčnosti státu.

Autor Alice Pospíšilová

CI Time

Odborný analytický měsíčník
Číslo 7
Ročník 1
Září 2011

Vydává

CI Consult & Research, s.r.o.
IČ: 24772461
Vladislavova 1390/17
110 00 Praha 1, Nové Město

Kontakty

Telefon: 224 054 087
www.cicar.cz
citime@cicar.cz

Redakce

Šéfredaktor
Ladislav Mrklas

Odborní konzultanti redakce
Ivan Langer, Josef Šíma

Tajemnice redakce
Petra Viktorová

Art director
Ivo Kubát (Multimedia Atelier)

Vedoucí redaktori rubrik
Jan Jireš (mezinárodní vztahy
a bezpečnost)
Petr Sokol (evropská politika)
Ondřej Mátl (zdravotní a sociální
politika)

Petr Stiegler (IT)
Jaroslav Salivar (vnitřní
bezpečnost)
Marek Buchta (marketing
ve veřejném sektoru)

Stálí spolupracovníci
Radovan Ďurana,
Ludmila Habadová,
Miroslav Hyrman,
Luboš Jemelka, Jiří Kozák,
Filip Molčan, Jan Průša,
Dalibor Roháč

Jazyková korektura
4JAN Public Relations, s.r.o.
Registrace MK ČR E 19998,
ISSN 1804-8099

Milí čtenáři,

ve druhém letošním letním dvojčísle nabízíme různé pohledy na fenomén, který se v určitém kontextu dotýká takřka každého z nás. Sport je v našem životě přítomen v nejrůznějších podobách a souvislostech. Někdy spojuje, jindy rozděluje. Někdy je předmětem vášnivé polemiky, jindy konsensu, který nemá u jiných témat obdoby. Někdo jej prožívá aktivně, jiný jen pasivně. V letních měsících se sportu věnuje více času v médiích. V případě aktuálního léta to platí dvojnásob. Sazka, diskuse o zdanění hazardu a financování sportu, úspěchy i neúspěchy českých sportovců a sportovních týmů otevřely celou řadu témat. Některým se věnujeme i my, tvůrci analytického časopisu.

Celé číslo otevírá aktuální glosa k problematice Sazky, jejímž autorem je student CEVRO Institutu a spolupracovník redakce Miroslav Hyrman. Jeho text vychází jednak z dostupných informací o ekonomické situaci donedávna hegemonu českého sázení, jednak z dat o důvěře (či spíše nedůvěře) veřejnosti vůči plnění role, již má Sazka hrát. Z následného rozhovoru Josefa Šímy s náměstkem ministra školství pro oblast sportu Janem Kocourkem můžete získat představu o oficiálním vládním i soukromém názoru na různé problémy spojené se sportem.

Další texty hledí na sport jako na fenomén ekonomický, právní, marketingový či z hlediska mezinárodních vztahů. O roli státu a veřejných financí ve sportu a tělovýchově pojednávají analýzy Jana Průši a Radovana Ďurany, jež docházejí k podobným závěrům. Mezinárodněpolitické sportovní ministudie Jana Jireše a Petra Sokola se liší v perspektivě, shodnou se ale v tom, že sport má schopnost dělit i spojovat. Se sportem souvisí i otázka regulace hazardu, kterému se věnuje Luboš Jemelka ve své analýze nedávného rozhodnutí Ústavního soudu. Sportem se zabírá i první text nové rubriky Marketing ve veřejném sektoru z pera Marka Buchty, který pojednává o propagaci londýnské olympiády.

V tomto čísle však najdete i texty, jež se sportem nespojují. Jde o IT bezpečnostní analýzu Jaroslava Salivara, text o budoucnosti Czech Pointů (Petr Stiegler) či texty vycházející z předprázdninového průzkumu, který se věnoval i otázkám privátního zdravotnictví (Barbora Bakulová) či vymahatelnosti práva (Alice Pospíšilová, Ladislav Mrklas).

Na další řádné, tentokrát první podzimní číslo se můžete těšit v polovině října.

S přáním inspirativního čtení

Ivan Langer,
zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce

Ladislav Mrklas,
zakladatel společnosti
a šéfredaktor

Vsadíme si na Sazku?

Jednou z hlavních priorit strategie SAZKA, a. s., je, „aby byla veřejností vnímána jako česká tradiční a důvěryhodná společnost, kterou lze označit jako moderní a dynamickou. Jako společnost, která poskytuje zábavu a vzrušení ze sázení, ale i zajímavé výhry. Jako organizace, která z výtěžku svých loterií podporuje veřejně prospěšné aktivity v oblasti sportu a tělovýchovy, charity, kultury, umění, vzdělávání i zdravotnictví, a naplňuje tak své motto: „Pomáháme druhým k vítězství!“

MIROSLAV HYRMAN | Autor je student CEVRO Institutu.

Loterijní společnost Sazka, a. s., řeší v současnosti vážné existenční problémy, které velice úzce souvisejí i s financováním sportu a tělovýchovy v ČR. Sazka vznikla původně s jednoznačně formulovaným posláním: z prostředků, které vytváří, jsou financovány sportovní a další volnočasové aktivity, výstavba a komplet-

ní údržba sportovních a víceúčelových zařízení. Největším akcionářem Sazky je Český svaz tělesné výchovy (67,98 %). Dění v Sazce se v posledním období stává poměrně nepřehledným. A ač se snaží, aby byla veřejností vnímána jako česká tradiční, důvěryhodná, moderní a dynamická společnost, příliš se jí to nedaří.

Sazka Aréna (postavena v roce 2004) stála Sazku přibližně osm miliard korun, což je částka, která bude splacena nejdříve v roce 2021. Největší finanční podporu představuje společnost Sazka pro ČSTV. Ročně se dotace z tohoto zdroje pohybují kolem 500 000 000 Kč. Po stavbě arény bylo zřejmé, že akcionáři se

připravují o podstatnou část prostředků, které by bylo možné věnovat na rozvoj sportu v ČR. Je logické, že řešení problémů souvisejících s existencí Sazky ČSTV nejenom výrazně zaměstnává a vyčerpává, ale zároveň vzbuzuje oprávněné obavy o finanční zdroje pro sport a tělovýchovu.

Názory na Sazku a sport:

K nastalé situaci je velice citlivá i veřejnost. V červnu 2011 byl realizován kvantitativní výzkum, ve kterém byly zjišťovány názory na Sazku a sport. Bylo

SAZKA ARÉNA

(od března roku 2008 nese název O₂ Aréna) je sportovně-kulturní aréna určená pro multifunkční využití. Průběh stavby (stavba byla zahájena v roce 2002, pořizovací náklady, původně vyčíslené na 2,5 mld., přesahují včetně úroků 17 mld.) ani provoz nezaručují ekonomickou návratnost investice.

respondentů. Pokud bychom porovnávali výsledky u mužů a u žen, jedná

se o 52% mužů a 50% žen, kteří se domnívají, že Sazka neplní své poslání. Výzkum se zaměřoval i na posuzování Sazky podle stranických preferencí. O tom, že Sazka rozhodně nepodporuje sport a tělovýchovu, je přesvědčeno 25% příznivců strany Věci veřejné, celkem s těmi, kteří se domnívají, že spíše ne, se jedná o 60% stoupců této strany. V případě ODS je o tom, že Sazka nepodporuje sport, přesvědčeno 56% respondentů, u dalších stran jsou výsledky obdobné. O tom, že by Sazka plnila své poslání a financovala sport a tělovýchovu, je přesvědčeno: ODS – 32%, ČSSD – 28%, TOP 09 – 31%, VV – 24% příznivců těchto stran. Zajímavé jsou rovněž názory na financování sportu z výnosů hazardu. S řešením financovat sport z výnosů hazardu souhlasí většina respondentů (81%). Výrazné rozdíly nenacházíme ani ve sledování podle stranických preferencí. Zajímavé hodnoty jsou také na financování sportu ze státního rozpočtu: 58% lidí souhlasí s tím, aby se sport financoval přímo ze státního rozpočtu.

Současná situace Sazky

Sazka, a. s., je v České republice největším zprostředkovatelem loterijských her určených široké veřejnosti, které půl století přináší zábavu a napětí ze hry. Sazka se ovšem také profilovala jako společnost, která zároveň produkovala finanční prostředky velkou měrou přispívající k zabezpečení rozvoje tělovýchovy, sportu, umožňující provoz sportovních center a podporující sportovní aktivity zvláště talentované mládeže. Pozice Sazky coby prosperující firmy se po stavbě Sazka Arény, která znamenala nevratnou investici, postupně natolik komplikovala, že Sazka následně začala ztrácet kredit a důvěru české veřejnosti i obchodních partnerů. Dlouhodobým dluhovým zatížením se dostala do vážné ekonomické situace, která vzbuzuje oprávněné obavy o finanční zdroje pro sportovní a tělovýchovné aktivity a rozvoj sportu v ČR.

uskutečněno 3 078 rozhovorů ve 14 krajích. Z realizovaného výzkumu vyplynula řada skutečností. Podle více jak poloviny občanů ČR neplnila Sazka své poslání, kterým je financování sportu a tělovýchovy. O tom, že by Sazka podporovala sport a sportovní aktivity je v průměru přesvědčeno 24–32%

VÍCE JAK POLOVINA

občanů ČR se domnívá, že Sazka neplní své poslání a že sport by měl být financován ze státního rozpočtu.

Ne olympiádě i jiným megalomanským projektům

Nad otázkami rozvoje českého sportu a jeho financování, o roli státu a podnikatelských subjektů v podpoře volnočasových aktivit a megalomanských sportovních projektech s náměstkem ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro sport a mládež Janem Kocourkem.

Rozhovor s náměstkem ministra školství,
mládeže a tělovýchovy

JOSEF ŠÍMA | Vedl rozhovor

Pane náměstku, začněme ostře sledovaným případem posledních měsíců, situací ve společnosti SAZKA. Média tak často informují o manažerských odměnách minulého vedení, že se zapomíná na klíčovější věc – dopad na financování sportu. Mohl byste stručně shrnout, v čem spočívá podstata dnešního zlomového okamžiku?

Na financování podpory českého sportu se tradičně podílejí státní rozpočet z kapitoly 333 – Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a soustava veřejných rozpočtů z krajských a obecních rozpočtů. Společnost Sazka, a. s., byla dlouhodobě jedním ze stěžejních pilířů financování českého sportu. Rozhodnutím o výstavbě víceúčelové haly ve Vysočanech (dnešní O₂ Aréna) a naprosto chybným nastavením financování investiční akce docházelo od roku 2005 k výpadkům odvodů na sportovní činnost sportovních organizací. Sportovní prostředí se musí vyrovnat se snížením podpory o objemu cca 1,0 mld. Kč ročně.

Podíváme-li se zpět, jak SAZKA fungovala, jaké poučení si z toho můžeme odnést? Není žádoucí příště neexperimentovat s udělováním státních monopolů a raději věřit v úspěšnost řešení založených na konkurenci?

Koncepce státní podpory sportu se zaměřuje na odvody z oblasti loterijských a sázkových her jako celku. Není žádoucí, aby podpora sportu v naší zemi byla závislá na ekonomické stabilitě jedné obchodní společnosti, i když vlastněné sportovními organizacemi. Strategie podpory sportu počítá s odvody na podporu sportu z celého segmentu loterijského trhu a navýšením podpory pro sport.

Jste příznivcem zapojování soukromého sektoru do financování a provozování sportu na všech úrovních. Mohl byste vysvětlit, jak přesně by tato vize měla vypadat a v jakých směrech se dle vás projeví její největší přednosti?

Sportovní činnost je ze Zákona definována jako veřejně prospěšná činnost, která přispívá ke zdraví občanů, funguje jako sociální prevence, přispívá k reprezentaci a prezentaci naší země. Z to-

NEJSEM ZASTÁNCEM DAŇOVÝCH VÝJIMEK

Ale v tuto chvíli existují spousty výjimek, a to dle mého názoru na mnohem méně prospěšné činnosti a mnohem méně společensky rozšířenější činnosti, než je sport. Faktem je, že české sportovní organizace fungují přes 150 let, podílely se na utváření národní identity na počátku 20. století.

ho důvodu je samozřejmě žádoucí, aby se na podpoře sportu ve všech jeho formách podílelo maximum zdrojů. Soukromý sektor se na financování sportu podílí a je nedílnou součástí financování. Státní správa by neměla mít ambici se do tohoto vztahu vměšovat a ponechat plně v kompetenci obchodních společností nebo fyzických osob to, které sportovní odvětví nebo konkrétní sportovní organizaci budou podporovat. Státní a veřejná správa se musí zaměřovat především na mládež, reprezentaci a sportovní infrastrukturu.

Není případ SAZKY ale důkazem toho, jak drahé chyby jsou napáchány, když je o otázkách budování sportovní infrastruktury a propagace země rozhodováno státně-monopolisticky, a nikoli tržně-konkurenčně? Neměla by se konkurence vpustit i do těchto, doposud vesměs postátněných oblastí?

Pokud zmiňuji podporu sportovní infrastruktury, tak je tím myšlena základní nebo tradiční infrastruktura. Výstavba víceúčelové haly ve Vysočanech byla rozhodnutím akcionářů Sazka, a. s., a ti za něj nesou plnou zodpovědnost. Státní podpora jistě nemá být monopolní a má zajišťovat, aby sportoviště vyhovovala sportovním a bezpečnostním standardům. To, co se týká reprezentační infrastruktury, musí mít takové zázemí tradici, a to jak sportovní, tak diváckou. Jako příklad mohu zmínit atletiku ve Vítkovicích, kde se koná Zlatá tretra, nebo biatlon v Novém Městě na Moravě. Určitě nebudu prosazovat olympijské hry v Praze nebo jiné megalomanské projekty.

Dnes se ve vládě často mluví o nastolování rovného zacházení a odstraňování výjimek či daňových úlev. Vy jste však zastáncem takového zvýhodňování ve vztahu ke sportu kvůli jeho údajným „společenským funkcím“. Nebojíte se, že takovýchto argumentů pro daňové zvýhodnění různých oblastí lze najít stovky, což následně vede k ohromné politické tahanici o „politických prioritách“?

Já nejsem zastáncem daňových výjimek. Ale v tuto chvíli existují spousty výjimek, a to dle mého názoru na mnohem méně prospěšné činnosti a mnohem méně společensky rozšířenější činnosti, než je sport. Faktem je, že české sportovní organizace fungují přes 150 let, podílely se na utváření národní identity na počátku

JAN KOCOUREK

- narozen 2. dubna 1976 v Zábřezu
- mezi lety 1999 a 2009 působil jako podnikatel a mezi lety 1999 a 2006 zároveň jako odborný poradce poslance a místopředsedy rozpočtového výboru PS PČR
- v letech 2006 a 2007 působil jako odborný poradce náměstka ministryně školství, mládeže a tělovýchovy pro sport, mládež a informatiku a od roku 2007 je náměstkem ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro sport a mládež
- v letech 2003–2004 absolvoval Liberálně-konzervativní akademii organizovanou CEVRO
- od roku 2007 působí jako člen pléna Českého olympijského výboru; předseda Komory mládeže MŠMT a od roku 2010 jako místopředseda Rady MŠMT pro tělovýchovu a sport
- je autorem řady analytických textů věnovaných rozvoji sportu a volnočasových aktivit

20. století. Ve sportovních organizacích je registrováno 2,5 mil. členů, pracuje v nich 120 tis. dobrovolníků, kteří pracují se 600 tis. mladých lidí. Z mého hlediska si sport zaslouží minimálně stejný přístup a postavení jako ostatní.

Dovolte mi být poněkud osobní v poslední otázce. Vy sám sportujete? ...

Zde se musím přiznat, že v této době mi na sport nezbyvá čas. Velmi mě to mrzí, ale podlehl jsem úřednímu syndromu. Rád vzpomínám na období, kdy jsem se věnoval sportu aktivně. Troufnu si tvrdit, že jako bývalý plavec znám téměř každý plavecký areál v naší zemi. A jsem potěšen, když se na olympijských hrách mohou potkat se svými bývalými kolegy. Těším se na dobu, kdy se do bazénu budu moci vrátit, i když pouze jako rekreatant.

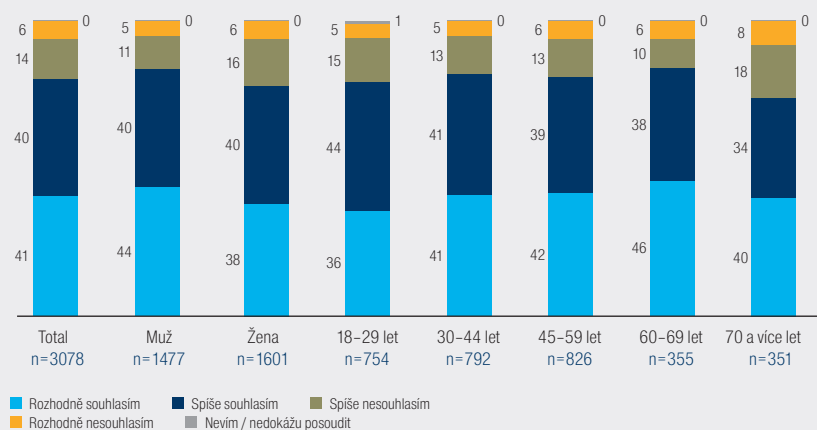
... A vidíte-li svět sportu zesponzorem, nemáte více optimismu, než když v pozici náměstka ministra sledujete rozpočtové škrty v oblasti, za kterou jste zodpovědný?

Mám štěstí, že mohu pro sport pracovat. Doufám, že jsem pro sportovní organizace prospěšný i z postu náměstka. Samozřejmě že musím respektovat ekonomickou situaci v naší zemi. Rád konstatuji, že podpora sportu v posledních

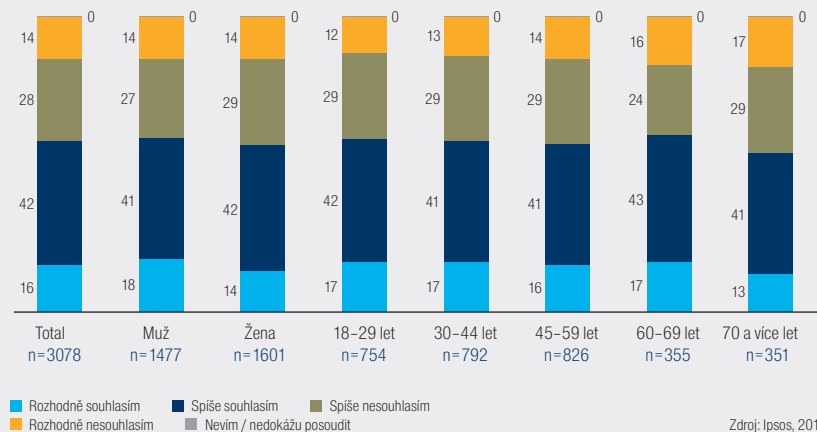
letech neklesá, a beru to jako důvěru vlády ve sportovní činnost a dává mně

to přesvědčení, že se svými kolegy děláme svou práci dobře.

Graf 1 Do jaké míry souhlasíte s tím, aby sport byl financován z výnosů (daní) z hazardu?

Graf 2 Do jaké míry souhlasíte s tím, aby stát více financoval sport a tělovýchovu přímo ze státního rozpočtu?

Zdroj: Ipsos, 2011

Sport v mezinárodních vztazích: **čtyři** perspektivy

Že sport ovlivňuje politiku a politika ovlivňuje sport, je každému intuitivně jasné. Případy státem organizovaného dopingu, snahy politiků využít úspěchy sportovců k vlastní prezentaci, mezinárodní sportovní utkání, do kterých se promítá politická rivalita mezi státy, či politické manipulace spojené s výběrem pořadatelského města olympijských her jsou všeobecně známými projevy úzkého propojení domény sportu s doménou politiky.

JAN JIREŠ | Autor je ředitelem Centra transatlantických vztahů vysoké školy CEVRO Institut a vyučujícím mezinárodních vztahů a bezpečnostních studií tamtéž.

Lze se ale na postavení sportu v mezinárodní politice podívat systematictěji? Můžeme identifikovat, jaké role a funkce sport v mezinárodním systému plní? Můžeme změřit jeho význam? Může nám studium mezinárodní dimenze sportu pomoci k lepšímu porozumění struktuře a dynamice mezinárodních vztahů?

V hledání odpovědi na tyto otázky je akademický obor mezinárodních vztahů teprve na počátku. Studium fenoménu sportu v něm dosud bylo na okraji odborného zájmu a většina akademických výzkumníků by toto téma pravděpodobně vůbec nepovažovala za hodné pozornosti. Souvisí to především s dlouholetou preferencí „vysoké politiky“ (high politics) jakožto jediné legitimní sféry výzkumu v mezinárodních vztazích, zatímco

sport a podobná témata (dokonce i ekonomická) spadají do oblasti až donedávna pejorativně označované za „nízkou politiku“ (low politics).

S rostoucí epistemologickou a teoretickou pluralizací oboru mezinárodní vztahy ovšem dochází k přehodnocení tohoto přístupu a dělení na vysokou a nízkou politiku je dnes považováno za zastaralé. Zejména liberální a konstruktivistické teoretické přístupy se cíleně věnují tématům dříve považovaným za „nízké“ a hledají v nich oporu pro lepší porozumění tomu, jak mezinárodní vztahy vlastně fungují.

Doména sportu totiž mimo jiné nabízí velké množství empirického materiálu, který může posloužit k osvětlení různých obecnějších mechanismů a pro-

cesů v mezinárodní politice. V některých případech pak může být vývoj mezinárodního sportu a jeho organizace jakýmsi zhuštěným obrazem vývoje mezinárodního systému jako celku. Například osudy olympijského hnutí v meziválečné éře i v období studené války názorně ilustrují posuny, ke kterým v mezinárodní politice docházelo. Na začátku dvacátých let se olympijské hnutí přihlásilo k internacionalistickým a liberálním principům zosobněným nově založenou Společností národů, ve druhé polovině třicátých let už posloužilo jako propagandistický nástroj expanzivního nacistického státu. Bojkoty olympijských her v Moskvě v roce 1980

a v Los Angeles v roce 1984 zase odrážely období takzvané „druhé studené války“ po sovětské invazi do Afghánistánu.

Studium mezinárodní dimenze sportu a jeho organizačních struktur nabízí téměř každému teoretickému přístupu v mezinárodních vztazích relevantní témata a empirický materiál. Nejvíce se to týká liberálních (pluralistických) a konstruktivistických přístupů, méně pak pří-

stupů strukturalistických (marxistických) a realistických.

Liberálové

Zastáncům teoretických směrů vycházejících z liberalismu má doména sportu nejvíce co nabídnout, a to hned na několika rovinách zkoumání. Například pro transakcionalisty představuje mezinárodní sportovní provoz (mezinárodní sportovní akce, hromadné cestování fanoušků do zahraničí, televizní sportovní přenosy, fandění zahraničním klubům i jednotlivým sportovcům z globalizovaných soustěžijí typu anglické Premier League) rozsáhlou oblast přeshraničních „transakcí“,

kteří zahušťují mezinárodní spolupráci, vytvářejí síť neformálních vazeb a institucí a pomáhají tak snižovat konfliktnost mezinárodních vztahů.

Pro liberální pluralisty jsou zase relevantním předmětem studia mezinárodní nevládní organizace věnující se sportu. Pluralisté odmítají tradiční státněcentrickou perspektivu, pro kterou je suverénní stát výhradním aktérem mezinárodních vztahů, a za důležité pokládají i jiné typy aktérů: mezinárodní vládní a nevládní organizace, nadnárodní korporace, přeshraniční politická hnutí a zájmové skupiny. Mezinárodní prostředí je pro pluralisty komplexní pavučinou vztahů mezi různými typy aktérů a zájmových uskupení.

Mezinárodní nevládní sportovní organizace, které mají své politické a ekonomické zájmy, normativní agendu, rozsáhlou členskou základnu, institucionální strukturu, mediální zázemí, byrokratický aparát a finanční zdroje, představují ideální vzorek, na kterém lze studovat význam a fungování nevládních organizací v mezinárodním prostředí. Některé významné a bohaté nevládní sportovní organizace, například Mezinárodní olympijský výbor nebo FIFA, dokázaly v řadě případů ovlivnit rozhodování vlád. Zajímavou otázkou je i fungování a vliv sportovních „superorganizací“, například General Association of International Sports Federations (GAISF), Association of Summer Olympic International Federations (ASOIF) a Association of Winter Sports Federations (AIWF).

Mezinárodní dimenzi sportu lze analyzovat také z pohledu liberálních teorií mezinárodních režimů (international regimes). Podle Stephena Krasnera jsou režimy soustavy implicitních i explicitních principů, norem, pravidel a rozhodovacích procedur, kolem kterých konvergují očekávání aktérů v dané tematické oblasti mezinárodních vztahů. Jednou z takových tematických oblastí může být právě sport. Sportovní organizace se mimo jiné zabývají tvorbou a prosazováním mezinárodních norem regulujících jejich zájmovou oblast a je zajímavé zkoumat,

ve kterých sportech a jakým způsobem se prosadily jednotné globální normy (například v podobě všeobecně respektovaných pravidel a způsobu rozsouzení sporů) a v kterých nikoli.

Nelze pominout ani pokusy sportovních organizací tvořit normy platné mimo jejich bezprostřední zájmovou sféru. Příkladem jsou snahy (nepříliš úspěšné) olympijského hnutí obnovit antický insti-

NA ZAČÁTKU DVACÁTÝCH LET

se olympijské hnutí přihlásilo k internacjonalistickým a liberálním principům zosobněným nově založenou Společností národů, ve druhé polovině třicátých let už posloužilo jako propagandistický nástroj expanzivního nacistického státu.

tut olympijského míru, tedy klidu zbraní v době konání her. V souvislosti s olympijskými hrami v Sydney v roce 2000 přijalo Valné shromáždění OSN alespoň deklarativní rezoluci plédující za budování lepšího světa prostřednictvím sportu a olympijských ideálů.

Konstruktivisté

Pro konstruktivisty představuje organizovaný sport (a především ten mediálně šířený) ideální oblast zkoumání, protože může být politicky využíván ke konstrukci a potvrzování skupinových identit a k mobilizaci skupinové loajality. Není pochyb o tom, že v posledním přibližně století těmto účelům sport mnohokrát posloužil, ať už se jedná o nacistický kult těla nebo fenomén „národních sportů“ určených k doplnění či vylepšení mezinárodní image daného národa nebo státu.

Patří sem i systematický doping organizovaný v době studené války především státy sovětského bloku, sloužící jako zbraň v ideologické válce s kapitalis-

tickým Západem. Sportovní úspěchy měly být dalším dokladem toho, že kyvadlo dějin se nezadržitelně vychyluje na stranu socialistického tábora, který dohání a předhání upadající kapitalistický blok.

Mobilizace nacionalistických vášní, které může moderní masový sport napomoci, je však mnohem závažnějším problémem. Například v roce 1969 proběhla mezi Hondurasem a Salvadorem čtyřdenní válka, které se dostalo pojmenování „fotbalová válka“ (la guerra del fútbol). Zahynuly v ní celkově asi tři tisíce lidí. Konflikt vypukl po třech fotbalových zápasech Hondurasu proti Salvadoru, sehraných v rámci kvalifikace na mistrovství světa v roce 1970. Všechny tři zápasy byly doprovázeny rozsáhlými násilnými střety fanoušků, a i když skutečné příčiny války, která mezi oběma zeměmi propukla bezprostředně poté, byly jiné (jádrum sporu bylo zacházení se salvadorskými přistěhovalci v Hondurasu), fotbal posloužil jako prostředek masové nacionalistické mobilizace ve znepřátelených státech.

Méně smrtelné je využití sportu pro budování národních „značek“. Konstruktivisté si povšimli jevu typického především pro menší bohaté státy v posledních několika desetiletích. Některé z nich se v mezinárodním prostředí začaly chovat jako firmy snažící se o co nejlepší marketing s cílem prodat nabízený produkt. Vznikají tím jakési „státy-značky“ (brand states), které cílevědomě pracují na svém nezaměnitelném mezinárodním image a využívají k tomu chytlavé atributy včetně sportu. Hokej tak hraje významnou úlohu v mezinárodním marketingu Kanady, běžecké lyžování v marketingu Norska a třeba plážový volejbal v marketingu Austrálie.

Strukturalisté

Marxističtí strukturalisté mohou chápat mezinárodní sport jako ukázkový příklad domény, ve které dochází k vykořisťování periferie (chudého Jihu) mocensky a ekonomicky dominantním centrem (bohatý Sever). Centrum díky své ekonomické

VELMI ZAJÍMAVÝM TÉMATEM

je využívání sportovních sankcí proti neposlušným státům, považovaným za párie mezinárodního společenství. Sportovní sankce v sobě spojují elementy liberálních, konstruktivistických, marxistických i realistických motivů.

ké převaze kontroluje normotvorbu v oblasti sportu a zároveň na jeho globální popularitě vydělává další peníze.

Kromě toho může být globální nadvláda západních sportů, podporovaná ekonomickými a mediálními strukturami ovládanými Západem, pokládána za jistou formu kulturního imperialismu.

Variantou této perspektivy je studium sportu jakožto významné součásti ekonomické, kulturní a informační globalizace. Tím, že je mezinárodní sport tak úzce propojen s globální mediální sférou, možná představuje ještě lepší pole pro studium globalizace než tradičnější ekonomické obory.

Realisté

Klasičtí realisté, jako byl Hans Morgenthau, vysvětlovali konflikty v mezinárodních vztazích samotnou lidskou přirozeností, která má podle nich sklony k bažení po moci, ovládnání druhých a používání násilí za účelem dosažení vlastních cílů. Moderní stát tento mocichtivý a agresivní impuls kolektivizoval a přesunul na své hranice. Díky tomu mohl vzniknout relativně pokojný vnitřní prostor, ve kterém je násilí výjimečné a vztahy mezi lidmi jsou regulovány hustou sítí norem a institucí. Daní za vnitřní pokoj politického společenství je ale konfliktnost mezinárodního prostředí, do kterého se přesouvá přirozený lidský sklon k násilí.

Nejúčinnějším moderním mechanismem kolektivizace mocichtivosti a agresivity je nacionalismus. Ten ke svým cílům

využívá také sport, který se může stát jakousi substitucí války, tedy ventilem, prostřednictvím kterého lze vypustit nastřádanou kolektivní agresivitu.

Zatímco liberálové chápou mezinárodní nevládní organizace, včetně těch sportovních, jako autonomní aktéry a zkoumají jejich fungování a míru vlivu, realisté je považují za pouhé nástroje v rukou států, které se jejich prostřednictvím snaží dosáhnout svých egoistických cílů, a tvrdí, že jejich vliv a autonomie jsou ve skutečnosti značně omezené. Realisté proto mohou zkoumat třeba to, jak státy skrze své zástupce v organizacích, jako je Mezinárodní olympijský výbor, naplňují své cíle a jak vlády států ovlivňují doménu sportu a formují normy a pravidla, kterými se řídí.

Pro realisty je tak sport další z tematických oblastí, ve kterých probíhá odvěké soupeření mezi státy. Rovněž specifický „civilizační“ realismus Samuela Huntingtona předpokládá, že civilizační okruhy využívají sport jako arénu vzájemného soupeření. Jako příklad Huntington uvádí hlasování v Mezinárodním olympijském výboru týkající se konání letní olympiády v roce 2000, které dokonale kopírovalo civilizační zařazení hlasujících delegátů. Západu se tehdy podařilo prosadit, aby se hry konaly v Sydney, nikoli v Peking, za jehož kandidaturu Čína horečně lobbvala. Rozhodnutí bylo všeobecně vykládáno jako „pomsta Západu“ za předchozí diplomatické prohry na půdě OSN.

A konečně je velmi zajímavým tématem využívání sportovních sankcí proti neposlušným státům, považovaným za párie mezinárodního společenství. Sportovní sankce, které spočívají v zákazu startu sportovců dané země na prestižních mezinárodních akcích a jejichž cílem je potrestat ji za porušování mezinárodních norem nebo ji donutit ke změně politiky, v sobě spojují elementy liberálních, konstruktivistických, marxistických i realistických motivů. Jinak řečeno, každý z těchto směrů v nich může hledat podporu pro svůj pohled na povahu mezinárodních vztahů.

Stát kazí i sportovní soutěž

JAN PRŮŠA | Autor je ekonom, působí na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd UK.

Sport je jedna z nejoblíbenějších volnočasových aktivit, ať už se jedná o aktivní účast nebo pasivní sledování sportovních utkání. Silná poptávka do sportu přivádí velké množství peněz. Část platí účastníci nebo diváci přímo, další část přitéká od sponzorů, kteří sport berou jako skvělou marketingovou příležitost.

Ačkoliv účastníci a diváci za sport v různých podobách velmi ochotně utrácejí, miliardy na sport přispívá i stát. Nabízí se proto otázka, proč se do sportu stát vůbec plete.

Lobbing sportovních asociací

Vysvětlení není složité. Nejprve pár důvtipných podnikatelů vytvoří sportovní asociaci, která má za úkol lobbovat za své členy. Tato sdružení se v každém hospodářství vyvíjí naprosto přirozeně a snaží se omezovat trh a jeho pravidla ve svůj prospěch. Čím omezenější je tržní prostředí, tím větší je prostor k nadprůměrným ziskům. Proto ekonomové zdůrazňují, že je to vždy tlak konkurence – tedy hospodářské soutěže, co žene ekonomiku dopředu a v důsledku prospívá zákazníkům.

Zde ještě jednou zdůrazním, že nechci sportovní asociace znevažovat. Naopak, ve svobodném tržním prostředí se vždy utváří zájmové skupiny. Podstatné je, aby spolu mohly soutěžit za jasných podmínek definovaných jednoduchým a přehledným Občanským a Obchodním zákoníkem. Tím si vytvoří přirozenou rovnováhu.

Stát narušuje rovnováhu

K mrhání penězi se vše zvrhne teprve v druhém kroku: Stačí, aby existoval stát, který přerozděluje velké sumy peněz. Politiky ovládají dva motivy: (1) kupování hlasů voličů, které vychází z pudu sebezáchovy a snahy o znovuzvolení, a (2) hospodářská řídicí moc, skrze kterou se projevují jejich ambice. Pokud mají k dispozici objemné rozpočty, jsou pro lobbyisty snadnou kořistí. Politikové se nechají rychle přesvědčit, aby nějaké daně přesměrovali do sportovních klubů.

Jako vždy když stát zasahuje do přirozeného běhu ekonomiky, mají sportovní dotace devastující následky. Nadbytek peněz se začne projevat rozhazováním a silnou neefektivností. S přílivem peněz posilují lobbistické skupiny a ce-

FINANČNÍ TOKY VE SPORTU

- Sportovní trh v ČR: 46–60 miliard korun
- Státní dotace 2008: 7,7 miliardy
- Z toho: 2 miliardy Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- 300 mil Ministerstvo financí
- 1 miliarda Sazka, dnes v konkurzu

lý řetězec se stává začarovaným kruhem. Státní peníze ve sportu přímo způsobují několik nežádoucích jevů, které podrobně rozeberu.

Nejprve zde musím připomenout, že uvedené negativní jevy se samozřejmě objevují i v soukromých firmách, nejen těch státem dotovaných. Podstatné je, že konkurence neefektivní firmy vytlačuje, zatímco stát jednak ztráty svými dotacemi přímo vyvolává, a jednak ztrátové podniky opakovaně financuje.

1. Ztrátové kapitálové investice

První bod se týká především megalomanských sportovních areálů, u kterých je ztráta jistá ještě před zahájením stavby. Například u Sazka/O₂ arény se pokládalo za úspěch, že si dokázala vydělat alespoň na provozní náklady. Nechám na čtenářích, aby si položili otázku, kdy naposledy si oni sami nebo jejich děti byly v této aréně zabruslit.

Přítom zbankrotovaná Sazka vykazovala na konci roku 2010 ve své výroční zprávě dluhy deset miliard korun. Celkové náklady na výstavbu obřího stadionu se pohybují kolem 20–24 miliard korun, a to je pouze jeden příklad za všechny.

Bylo by jistě zajímavé spočítat, kolik peněz se utopilo při pořádání olympijských her. Stačí si však spojit OH v Aténách a současný hospodářský stav Řecka, které nedávno prošlo první částí řízeného bankrotu. V zájmu daňových

poplatníků doufejme, že ČR ani bankrot, ani olympiáda v budoucnu nepotkají. 50 milionů dluhů stačilo vytvořit i Mistrovství světa v klasickém lyžování v Liberci.

2. Neefektivní provozní náklady

Neefektivní provozní náklady – především abnormální navýšení platů všech zúčastněných – jsou také přímým důsledkem dotací. Pokud sportovní manažeri peníze nevydělal, ale pouze obdrželi z dotací, nejsou motivováni jejich použití dostatečně kontrolovat.

Jako nejabsurdnější mi připadá pohled, který čas od času zaznamenávám ve svém okolí: Titíž lidé, kteří vrcholovým sportovcům závidí jejich závratné platy, pak nejen sledují jejich výkony v televizi (a tedy jim přispívají přes reklamu), ale schvalují i státem financované stadiony. Pokud by však stát na stadiony nepřispíval, museli by se ve sportovní branži uskromnit všichni – včetně hráčů.

3. Bujení sportovní korupce

Jak roste objem prostředků ve sportu, roste i zisk ze sportovního úspěchu

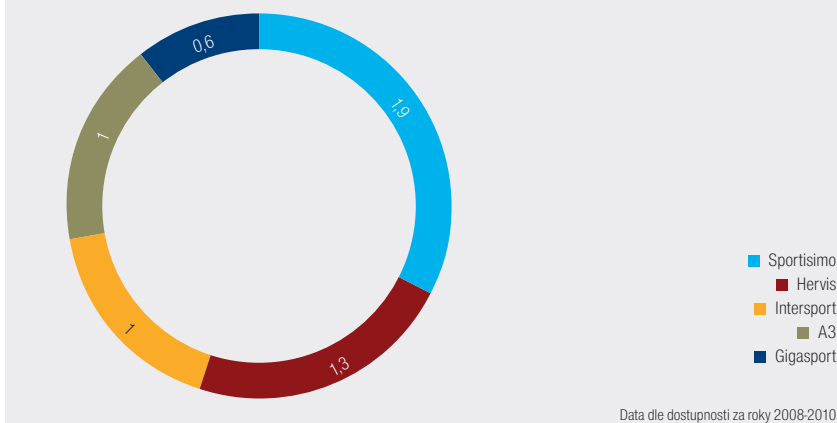
čestného i zmanipulovaného. Rostoucí počet pokusů o podvod je zcela očekávaný důsledek bohatnutí sportovního sektoru. Ovšem zatímco tržní prostředí má tendenci korupci přirozeně potlačovat, pod záplavou neprůhledných státních dotací korupce přímo bují.

Představme si, že by fotbalová liga byla plně soukromá a ukázalo by se, že jeden zápas byl „zkorumpovaný“, tj. vítězství v něm bylo koupeno jedním z týmů. Jednalo by se o trestný čin „korupce“, proti kterému by stát měl zasáhnout? Nikoliv – jednak na vítězství v soukromé hře neexistuje právní nárok (na rozdíl od spravedlnosti před soudem) a jednak by záleželo na tom, zda by úplatky byly ve shodě se záměrem vlastníka ligy. Bylo by výlučně na vlastníkově, zda by s uplaceným rozhodčím zahájil spor pro porušení pracovní smlouvy nebo spor o náhradu škody vzniklé ztrátou platících diváků či sponzorů. Není snad nutné zdůrazňovat, že rozhodnutí diváků a sponzorů (ne)přispívá na „neférovou“ ligu je samo o sobě ozdravným tržním mechanismem proti korupci.

V realitě jsme však svědky kvalitativně jiné hry. Prinejmenším od dramatiza-

Graf 1 Tržby největších řetězců se sportovním zbožím v mld. CZK

ce odposlechů ve hře Ivánku, kamaráde nikdo nepochybuje o tom, že se ve fotbalu uplácí. Dopad to však nemá vůbec žádný – státní televize vysílá stále stejnou ligu korupce nekorupce, diváci ji sledují, sponzoři platí. Nejen že tak nedobrovolně na úplatky přispíváme všichni, ale bez přehánění lze říci, že například Česká televize tím korupci přímo podporuje.

4. Vedlejší dopady

Propojeností sektorů v malé ekonomice typu ČR i malé dotace způsobují spoustu nepřímých následků. Zmiňme stručně alespoň dva příklady.

Pokud stát zaštiťuje a finančně kryje výstavbu projektů jako O₂ aréna (byť přes donedávna zákonem garantovaný monopol Sazky), vzdaluje sport běžným občanům. Podporuje sledování jednorázových masových událostí, místo aby si občané mohli pravidelně zasportovat za mnohem menší náklady sami. Silně se tak utužují klientelistické vazby na ose média-sport-stavebnictví-státní samospráva.

Další oblastí je vazba sportu, zdravotnictví a dopingu. Obrovské prémie motivují vrcholové sportovce k úspěchu za každou cenu včetně dopingu. Přitom doping sám o sobě nelze považovat za nelegální a jeho připuštění či zakázání je soukromým rozhodnutím pořadatele dané soutěže. Háček nastá-

vá v případě státní zdravotní péče: Vzniká tím dokonalý morální hazard. Sportovec, který si zničí zdraví, totiž nese náklady na svou léčbu. Ty z velké části uhradí stát z veřejného zdravotního pojištění, tedy z kolektivně přerozdělených peněz všech daňových poplatníků.

Můžeme shrnout, že stát doping v podstatě přímo podporuje. Jedná se o další příklad toho, jak státní zásahy do ekonomiky vytváří pokřivené vztahy naprosto opačné, než jaké by odpovídaly zdravému rozumu.

Závěr

Bylo by pokrytecké si namlouvat, že stát dokáže sport podporovat jako sociální aktivitu. Zatímco budovy Sokola po celé republice chátrají, předražené paláce kulturistiky jako Holmes Place vzkvétají a tržby sportovních řetězců lámou rekordy (pět největších mělo kombinované tržby téměř šest miliard korun). O₂ aréna a ostatní megalomanské stadiony po republice sportovní vyžití vašemu dítěti také nezajistí.

Stát svou podporou sport pouze degraduje a podporuje jeho ziskuchtivou, nabubřelou tvář. Proto v žádném případě nelze mluvit o navyšování státní podpory sportu. Pokud chceme zdravou a čestnou sportovní soutěž, je třeba ji očistit od státních financí.

Sport jako politikum

FIFA je větší než OSN

Mnozí z nás si asi myslí, že největší světovou organizací je OSN, protože sdružuje všechny státy světa. Jenže tento názor má jeden háček. Když letos 11. července přijala OSN Jižní Súdán, získala tím 193. členu a připočítat můžeme ještě nečlenský Vatikán, který má v OSN statut stálého pozorovatele.

PETR SOKOL | Autor je politolog, přednáší na CEVRO Institutu, řídí CEVRO Revue a pravidelně přispívá do dalších českých médií (např. Reflexu).

Když ale takto získaný počet 194 členů srovnáme s velkými sportovními federacemi, zjistíme, že Mezinárodní olympijský výbor (IOC) má aktuálně 205 členů a Mezinárodní federace fotbalových svazů FIFA dokonce 208. Oba sportovní velikány ale možná trochu překvapivě ještě trumfne světová atletická federace IAAF s 212 členy a světová basketbalová federace FIBA, v jejímž rámci soutěží 213 členských svazů. Jak je to možné? Důvody jsou dvojí: sportovní i politické.

Některé sporty vzniklé na britských ostrovech mají za své „národní“ členy také tzv. zakládající země – regiony dnešního Spojeného království – Anglii, Wales, Skótsko a Severní Irsko. A pak už tu jsou pro vysoké členství ve sportovních svazech pouze politické důvody: některé státy nejsou uznané, ale přesto existují, kontrolují své území a mají své sportovní reprezentace: sem můžeme zařadit Čínskou republiku neboli Tchaj-wan, které se věnujeme níže, a v omezené míře i Palestina (člen IOC od roku 1996, člen FIFA od roku 1998).

Další kvazistáty mají většinou smůlu na velké sportovní federace, ale občas slaví dílčí úspěch. Například Kosovo ještě není v OSN nebo IOC, ale již se pracovalo do federace stolního tenisu. V Severokyperské turecké republice se zase politickým svátkem stalo, když byla země před lety přijata do mezinárodní federace tae-kwon-do. Mimochodem je to dodnes skoro jediná sportovní i nesportovní organizace, která tuto zemi, uznanou zatím jen Tureckem, přijala. Další kvazistáty jsou úplně mimo mezinárodní sportovní dění a zakládají si různé separátní soutěže.

Závidět mohou naopak řadě závislých území, protože Velká Británie, Francie, USA, Dánsko, Portugalsko a Nizozemsko postupně dovolily vstoupit do světových sportovních organizací řadě svých závislých území (kolonií) či částí. Díky tomu hrají fotbal na světové scéně dánské Faerské ostrovy nebo francouzské Tahiti, na olympiádu jezdí novozélandské Cookovy ostrovy, nizozemská Aruba nebo americké Portoriko a komunistická Čína

zdědila samostatné reprezentace Hongkongu (po Spojeném království) a Macaa (po Portugalsku). Nejvíce zástupců ve sportovních soutěžích a světových organizacích mají ale současné britské državy (například Bermudy, Kajmanské ostrovy, Britské Panenské ostrovy). Ostatně podobnému benevolentnímu přístupu Rakouska-Uherska vděčíme za první české olympijské medaile, protože se her v roce 1900, 1908 a 1912 zúčastnilo družstvo Českého království. Tehdy ale nebyl sport ještě takovým politikem jako dnes.

I v přijímání závislých území se naopak dnes politika projevuje: fotbalové federace odepřely po krátkém členství vstup britské kolonii Gibraltar s poukazem na to, že není suverénním státem... Za „dvojím metrem“ byl však hlavně politický tlak fotbalově silného Španělska.

DVĚ ČÍNY

Boj o politický význam sportu se asi nejvíce odrazil v čínské bitvě o olympiádu. Podobně jako v nesportovních me-

zinárodních organizacích se po roce 1949 – po rozdělení Číny na pevninskou komunistickou Čínskou lidovou republiku a tchajwanskou proamerickou Čínskou republiku – rozhořel souboj o uznání toho, kdo je pravá Čína. Olympijský výbor během olympiády v roce 1952 v Helsinkách uznal, že závodit mohou obě Číny, a tak ta nekomunistická z protestu odjela do

mů. O čtyři roky později zase odjela komunistická delegace, protože v seznamu zemí v Melbourne byly Číny dvě. Tchajwanci proto byli jedinou Čínou až do letní olympiády 1972 v Mnichově a zimní 1976 v Innsbrucku. Do Montrealu o čtyři roky později je ale kanadská vláda nepustila s tím, že uznává jen ČLR.

V roce 1979 Mezinárodní olympijský výbor rozhodl, že tchajwanská Čína bude nadále soutěžit pod názvem Čínské Taipei (Chinese Taipei; Taipei je hlavní město Tchaj-wanu) a speciální vlajkou a hymnou, s čímž se ale Tchajwanci srovnali až v roce 1984, kdy poprvé přijeli na zimní olympiádu v Sarajevu. Naopak ČLR se zúčastnila hned zimních her 1980 v Lake Placid (Moskvu bojkotovala). Od roku 1984 se tedy na olympiádě utkávají dvě čínská družstva.

KDE LEŽÍ ZÁPADNÍ INDIE?

Zatímco v některých sportech soutěží i části států, které nejsou samostatné, opačný obrázek nabízí kriket. U nás málo známý

SPORT JE BEZPOCHYBY

na počátku 21. století velkým politikem a jeho vliv v tomto ohledu stále roste.

sport, po němž ale díky popularitě v lidnatých státech, jako jsou Indie nebo Pákistán, „šílí“ stamiliony fanoušků po celém, i když hlavně anglickojazyčném světě, totiž zná reprezentaci „Západní Indie“, která sdružuje 15 hlavně anglickojazyčných samostatných karibských států i aktuálních britských závislých území. Společná kriketová reprezentace tak navazuje na britské koloniální časy i jepičí projekt Západní indické federace na přelomu 50. a 60. let. A tým soutěžící pod speciální vlajkou dokonce dvakrát slavil zisk titulu mistrů světa.

Ještě markantněji se to, jak sport může přehlušit politiku, projevuje v rugby. Tam totiž mají společný tým dva nesmířitelní rivalové: Irská republika a Severní Irsko. Musely se vymyslet společná hymna i vlajka, ale jde to...

OLYMPIÁDY VE STÍNU STUDENÉ VÁLKY

Politika se v horší podobě projevila v masových bojkotech olympijských her, které proběhly v době studené války mezi demokratickým Západem a sovětským Východem. Pomineme-li zmíněný boj o dvě Číny, éra velkých bojkotů začala v roce 1980, kdy USA a jejich spojenci (např. Japonsko, SRN či Kanada) reagovali na sovětskou invazi do Afghánistánu a odmítli se zúčastnit her letní olympiády v Moskvě.

Komunistické státy ze sovětského bloku oplátily stejnou mincí o čtyři roky později americkým pořadatelům letních her v Los Angeles. Oficiální důvod byl trochu komický: „Strach o bezpečnost sportovců kvůli vyhozené antikomunistické hysterii v USA.“ Sovětům tehdy z jejich bloku odešlo poslušnost jen Caescovo Rumunsko, takže o olympijské medaile přišla třeba generace československých atletů v čele s Kratochvílovou. Téměř nulovou útechou

pro ně tehdy mohlo být, že si sovětský blok uspořádal paralelní olympiádu – Hry družby –, protože kdo si dnes pamatuje, kdo a co na nich vyhrál. Pro vyváženost dodáme, že podobnou paralelní olympiádu si udělali i Američané o čtyři roky dříve.

Doba velkých bojkotů skončila v jihokorejském Soulu v roce 1988, kdy komunistický korejský Sever chtěl společnou olympiádu, a když jeho požadavky nebyly naplněny do posledního puntíku, rozhodl se letních her nezúčastnit. Nenašel už ale velkou podporu ani mezi komunistickými státy, protože k bojkotu přemluvil jen Etiopii, Kubu, Seychely a Albánii, pro kterou už to byl čtvrtý bojkot v řadě.

Horší ukázka negativního provázání politiky a sportu představuje už jen snad tzv. fotbalová válka mezi Salvadorem a Hondurasem, která vypukla v roce 1969 po vyhozeném utkání v kopané, a pak bezpochyby útok teroristů na izraelské sportovce na olympiádě v Mnichově v roce 1972.

EVROPSKÝ IZRAEL

Politické důvody mění na sportovním poli dokonce někdy i příslušnost ke kontinentům. Mnohého možná proto překvapí, že izraelští fotbalisté nebo basketbalisté pravidelně hrají kvalifikaci o účast na mistrovství Evropy. Jenže právě zmíněné politické konflikty donutily Izrael, aby se sportovně „přestěhoval“ z Asie do Evropy. Arabští sousedé totiž sportovce ze židovského státu bojkotovali a díky politické nevráživosti si lze asi jen těžko představit, že by izraelští fotbalisté mohli bezpečně vyběhnout na trávník třeba v Teheránu.

Jinde se ve sportovním světě kontinenty naopak mění ze sportovních důvodů. Třeba australské fotbalisty se rozhodli se stoupající úrovní přestoupit do Asie, protože tam najdou více vyrovnaných soupeřů než v Oceánii. Podobně Kazachstán nedávno změnil strany a z fotbalové Asie se přestěhoval do Evropy. U něj ale platí, že malinká část území geograficky v Evropě leží...

Sport je bezpochyby na počátku 21. století velkým politikem a jeho vliv v tomto ohledu stále roste.

Alternatívny pohľad na podporu športu

Motto: „Zlatá olympijská medaile je dôkaz toho, že niekto udelal niečo zbytočného, ničméně lépe než ti ostatní.“ Joseph Heller

RADOVAN ĎURANA | Autor je ekonom a analytik
Institutu ekonomických a spoločenských analýz
v Bratislavě (INESS).

Na základe medializovaných informácií sa človek neubrání dojmu, že hlavnou spoločnou črtou financovania česko-slovenského športu, sú korupčné škandály a neefektívnosť. Rozsahom sa asi nič nevyrovná „neziskovej“ aréne v Prahe, medzinárodnou hanbou je tohtoročné zrušenie zimnej deafolympiády na Slovensku, týždeň pred otvorením z dôvodu sprenevery. Aktuálne dostal Slovenský biatlonový zväz výzvu, aby posúdil svoju schopnosť zorganizovať majstrovstvá Európy. Tiež kvôli korupcii. So stratou vyše 100 mil. Kč skončili aj majstrovstvá sveta v lyžovaní v Liberci. Spoločných znakov týchto zlyhaní je mož-

né nájsť viac, ale zdá sa, že spoločným menovateľom týchto problémov je zapojenie verejných zdrojov.

Sektor športu generuje podľa odhadov 2–3% HDP v krajinách EÚ. Objem verejných zdrojov do oblasti športu v porovnaní s inými výdavkami pritom nie je vysoký. V máloktovej krajine presahuje 0,5% HDP (údaje z roku 2005), na Slovensku aktuálne len 0,2% výdavkov štátneho rozpočtu. Medzi krajinami sú pritom obrovské rozdiely a nielen vo výške zdrojov. Súkromné zdroje dosahovali vo Veľkej Británii 90% celkových výdavkov, vo Francúzsku 60% a na Slovensku 28 %.

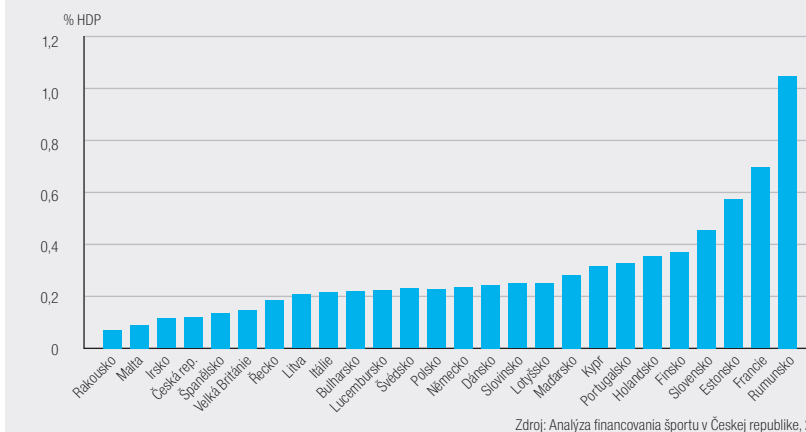

VEREJNÁ PODPORA ŠPORTU JE NEEFEKTÍVNA

Z prísneho ekonomického pohľadu je pritom podpora športu sledujúca verejný záujem v podobe pravidelného pohybu apriori neefektívna. Žijeme totiž v ideálnej zemepisnej šírke, ktorá umožňuje celoročný pohyb za minimálne náklady. Bez ohľadu na príjem, či kvalifikáciu, každý zdravý občan má dostatočné podmienky na pravidelný pohyb v prírode, či mestskom parku bez potreby priameho dotovania z verejných zdrojov. Korčuľovanie na ľade v septembri je z tohto pohľadu prejavom plyvania s verejnými zdrojmi. Štát v skutočnosti čelí motivačnému problému, tzn. ako pritiahnúť ľudí, ktorí pravidelný pohyb považujú za nezaujímavé trávenie času. Takto definovaný problém zároveň vymedzuje cieľovú skupinu, na ktorú by sa mali verejné zdroje sústrediť (plyvaním je

Graf 1 Porovnanie verejných výdavkov na šport voči HDP

tiež podpora tých, ktorí by tak či tak športovali). Štatistiky z mnohých krajín ukazujú, že ide hlavne o nízko príjmové skupiny s nízkym vzdelaním. Jednoduché riešenie neexistuje. Viaceré štúdie poukazujú na skutočnosť, že rozšírenie hodín telesnej výchovy na školách nemá vplyv na zmenu body mass indexu (BMI) žiakov. Ak ale nešportujúcu verejnosť nemotivujú multišportové haly za miliardy, majstrovstvá za stovky miliónov, cyklotrasy za desiatky miliónov, a telocvične za milióny, vyvstáva otázka, či nezmeniť prístup od základu a zvoliť motivačný nástroj, na ktorý počuje väčšina spoločnosti. Nešportujúci ľudia s nízkym príjmom by za pravidelný pohyb dostávali finančný obnos. Výšku obnosu by bolo možné stanoviť ako podiel úspory, ktorý vznikne nižším čerpaním výdavkov verejného zdravotníctva. V Anglicku napríklad vzniká sieť trénerov, ktorých úlohou je byť k dispozícii v komunitách a podporovať ľudí v pohybe, ich počet by mal dosiahnuť 200 000. Takýto tréneri by aj u nás mohli organizovať pravidelné pohybové aktivity v prírode, parkoch na dennej báze a za pravidelnú by účastníci získavali finančný obnos. Nevyhnutnou podmienkou by zároveň bolo zrušenie nákupu vysielacích práv k športovým podujatiam z verejných zdrojov, nakoľko pasívne športovanie je v takto vymedzenej cieľovej skupine príliš silným konkurentom toho aktívneho. Takýto prístup k financovaniu športu by odsunul problém

nákladnej korupcie uvedenej v úvode výhradne do súkromného sektora. Individuálne zneužívanie systému v malých sumách je nevyhnutnou súčasťou všetkých politik sociálneho štátu.

ROVNAKO EMPIRICKÉ PRÍKLADY,

najmä z USA, ale dnes už aj z Francúzska ukazujú, že ani množstvo slávnych športovcov (vzory pre mládež), nezabránia rastu obezity u mládeže. Verejné zdroje tak nedostatočne naplňajú základný proklamovaný cieľ podpory športových aktivít, ktorým je lepší zdravotný stav obyvateľstva.

Tento návrh je politicky nepriechodný a verejnosťou by bol pravdepodobne odmietnutý. Obstrahuje totiž od ľudskej potreby oslavovať hrdinov, či politickej potreby prestrihávať pásy a stáť vedľa olympijských hrdinov. Cieľom tohto zamyslenia bolo vniesť trochu reflexie do oblastí, v ktorej vládne národná vášeň a nezhoda medzi proklamovanými cieľmi a použitím verejných zdrojov. Výsledkom je nízka efektivita v podobe počtu tých, ktorí vďaka verejným zdrojom začali športovať a stále vysoká miera korupcie.

Možnosti obecně závazných vyhlášek při regulaci hazardu

Důležitý milník pro regulaci hazardu prostřednictvím obecně závazných vyhlášek představuje nálezn Ústavního soudu ze dne 14. června 2011. Ten připustil, aby obce mohly rozhodovat o umístění videoloterijních terminálů. Následující text se pozastaví nad tím, co tento nálezn pro praxi znamená a jaké jsou tedy možnosti obce při regulaci hazardu na jejich území.

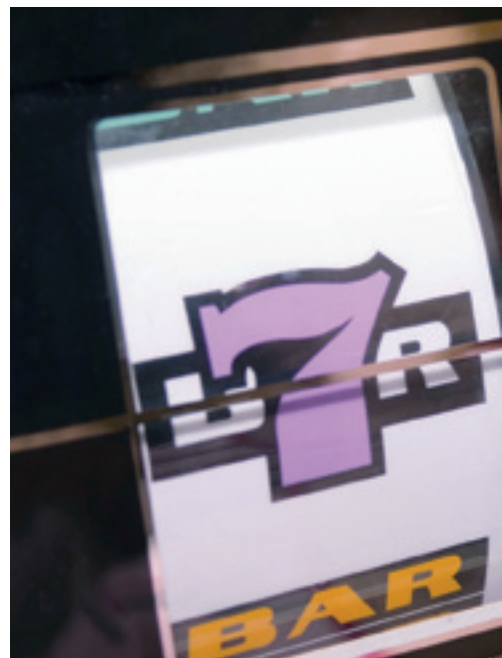
LUBOŠ JEMELKA | Autor je právník a politolog. Přednáší na CEVRO Institutu a pravidelně publikuje zejména k problematice správního práva.

Vítězné tažení Chrastavy

Město Chrastava korunovalo svůj boj s hazardem 14. června 2011 úspěchem u Ústavního soudu. Poté co v minulosti výrazně omezilo počet běžných výherních hracích přístrojů, zaplnily jejich místo interaktivní videoloterijní terminály (dále jen „VLT“). Rovněž na ně se pokusila uplést bič v podobě obecně závazné vyhlášky, ale Ministerstvo vnitra s tímto postupem nesouhlasilo a navrhlo Ústavnímu soudu její zrušení. Podle názoru Ministerstva vnitra totiž stanovením míst,

na kterých mohou být VLT provozovány, porušilo svoji věcnou působnost a neoprávněně tak zasáhlo do působnosti Ministerstva financí.

Ústavní soud ovšem uznal, že obec je na svém území oprávněna VLT regulovat také. Mimo jiné uvedl: „Pravomoc obcí stanovit obecně závaznou vyhláškou místa, na nichž mohou být VLT v obci provozovány, nikterak nezpochybnuje pravomoc Ministerstva financí vydávat rozhodnutí o povolení dle § 50 odst. 3 loterijního zákona.“

Povolování hazardu a možnosti obecně závazné vyhlášky

Základem právní úpravy „hazardu“ je v České republice zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „loterijní zákon“). Vedle tohoto existuje i obecná možnost regulace činností, které by mohly narušit veřejný pořádek v obci podle § 10 písm. a) zákona o obcích (kam spadá nepochybně i hazard), nicméně tato možnost je vá-

zána pouze na činnosti na „veřejných prostranstvích“, tedy nikoli v jednotlivých hernách.

Podle loterijního zákona platí, že povolení k provozování hracích přístrojů, které zákon optimisticky označuje jako „výherní“, vydává zpravidla obecní úřad (má-li být jejich provozovatelem obec, činí tak krajský úřad a u kasin a hracích přístrojů na cizí měnu Ministerstvo financí). Obecní úřad navíc povoluje loterie do 200 000 Kč a tomboly do 50 000 Kč. Naproti tomu Ministerstvo financí vydává povolení k provozování kursových sázek, sázkových her v kasinu a také VLT.

VIDEOLOTERIJNÍ TERMINÁLY

se od klasických výherních hracích automatů liší tím, že jsou připojené k centrálnímu serveru, který generuje výherní kombinace a řídí systém hry. Výše vkladu i výhry je pak na rozdíl od klasických přístrojů neomezená a důsledky této hry tak mohou být mnohem nebezpečnější.

vě řízené technické zařízení s ovládním určeným pouze pro jednoho hráče. Podle názoru Ministerstva vnitra je charakte-

jenž byl tímto ustanovením sledován, tj. prosazení ochrany místních záležitostí veřejného pořádku. Nedochází tím k přebírání rozhodování o povolení VLT, ale ke stanovení určitých mantinelů, v nichž se musí rozhodování Ministerstva financí pohybovat.

Očekávaný vývoj

K uvedenému nálezu Ústavního soudu je třeba dodat, že ani on nezaručuje obcím možnost zakazovat VLT úplně, protože zákazy a omezení v obecně závazných vyhláškách musí být (dle dřívější judikatury ÚS) co nejkonkrétnější.

Ministerstvo financí na tento náleze reagovalo vyjádřením, že vítá jednoznačnější vymezení pravomocí obcí. K tomu dodalo, že v současnosti připravovaná změna loterijního zákona by měla z pohledu Ústavního soudu vycházet a respektovat jej. Do budoucna se dá očekávat, že stejnou cestou jako město Chrástava se vydají i další obce. Jako jedno z prvních reagovalo město Brno, které téměř obratem přijalo vyhlášku

PRO ČR PLATÍ,

že na jeden výherní automat připadá 150 lidí. Ve větších obcích je to dokonce výrazně méně (např. v Brně 60 lidí na jeden výherní automat). Naopak v řadě vyspělých států je to mnohem více (např. ve Francii připadá jeden výherní automat na 18 tisíc lidí).

Loterijní zákon výslovně připouští, že obec může stanovit obecně závaznou vyhláškou, že výherní hrací přístroje mohou být provozovány pouze na místech a v čase vyhláškou určených, nebo stanovit, na kterých veřejně přístupných místech v obci je provozování výherních hracích přístrojů zakázáno. Sporné však bylo, co všechno lze zahrnout pod pojem „výherní hrací přístroj“.

Podle § 17 loterijního zákona se výherním hracím přístrojem rozumí kompaktní, funkčně nedělitelná a programo-

ristickým znakem těchto přístrojů jejich samostatnost, která umožňuje hrát nastavenou hru, aniž by bylo nutné spojit výherní hrací přístroj s dalším zařízením (jako je tomu u VLT).

Ústavní soud sice souhlasil s tím, že VLT nelze podřadit pod výherní hrací přístroj podle § 17 odst. 1 loterijního zákona, současně však dodal, že jej lze podřadit pod § 2 písm. e) tohoto zákona (ten pod tyto přístroje zahrnuje i jakákoliv zařízení podobná hracím přístrojům). Právě z tohoto pojetí vycházel s ohledem na účel,

zakazující provozovat hrací automaty, včetně VLT, v blízkosti škol, nemocnic a kostelů. I další obce budou moci nyní prokázat, zda preferují omezení hazardu nebo výnos z poplatků za provozovaný výherní hrací přístroj či jiné herní zařízení. K možným výnosům lze ovšem dodat, že hazard zpravidla přispívá k vyšší míře kriminality a dalším sociopatologickým jevům, se kterými se pak obce musí potýkat a na jejichž omezení musí vydávat nepoměrně větší finanční prostředky.

Londýn, rok před Olympijské hry z marketingového pohledu

Za necelý rok se budou konat olympijské hry v Londýně. V průběhu příprav se náklady na jejich uskutečnění zněkolikanásobily. Vyplatí se tedy britským daňovým poplatníkům i britským politikům tato investice?

Ing. MAREK BUCHTA M.B.A. | Autor je marketingový konzultant.

Rostoucí výdaje v těžké době

V době finanční krize prochází veřejný sektor ve Velké Británii jednou z velkých zkoušek. Potřebuje úspěšně zorganizovat olympijské hry v Londýně 2012. Původně plánované výdaje, které začaly v roce 2003 odhadem ve výši 2,4 miliardy liber, se totiž aktuálně vyšplhaly až na 9,3 miliardy liber. Jak již to bývá, odhadované příjmy zůstávají téměř nezměněny a dosahují 2 mld. liber. Rozdíl si čtenáři snadno dopočtou sami. Výdaje spojené s přípravou a pořádáním her a veškeré příjmy má na starosti privátní LOCOG (The London Organising Committee of the Olympic Games and Paralympic Games), který by měl hospodařit

s vyrovnaným rozpočtem ve výši 2 miliardy liber. Pro větší výdaje je zde ale ještě vládou zřízená veřejná instituce ODA (The Olympic Delivery Authority), která zodpovídá za výstavbu sportovišť a infrastruktury. Ta svoji činnost pokrývá již čistě z veřejných rozpočtů. Vládní zdroje zajistí 6,3 miliardy liber, zisky z Národní loterie 2,2 miliardy a město Londýn přispěje necelou miliardou.

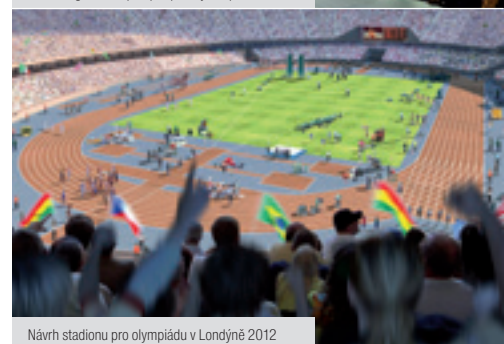
Již z tohoto krátkého přehledu je jasné, že jde především o investici. Na ziskové straně stojí nová sportoviště, infrastruktura i revitalizace nepřilíhákavé části jižního Londýna. A také naděje na nepřímé příjmy z propagace britské ekonomiky a případného hospodářského růstu.

Politické investice

Nejvíce politicky investují pochopitelně předseda vlády a starosta poradatelského města. Zajímavé je, že vzhledem k nesmírně dlouhému cyklu plánování a příprav obdobných akcí zaplatí závěrečný účet ve většině případů někdo úplně jiný než ten, kdo původní plán začal. A tak se z původních kritiků vysokých nákladů stali jejich plátcí. Aktuálně se jedná zejména o premiéra Da-

Marketingová kampaň pro prodej vstupenek na OH

Návrh stadionu pro olympiádu v Londýně 2012

vida Camerona a londýnského starostu Borise Johnsona (oba konzervativci). Ti zatím mohou být i přes již zmíněné zvýšení nákladů i další peripetie (naposledy třeba s prodejem lístků) relativně spokojeni. Výzkumná agentura IPSOS MORI mapuje průběžně názory britské veřejnosti na pořádání her i spokojenost s činností vlády a londýnského starosty při jejich přípravě. Britové si, pro nás možná poněkud překvapivě, uchovávají optimismus a míra spokojenosti s přípravou roste. Dvě třetiny z nich si nyní myslí, že vláda i starosta odvádějí dobrou práci.

Národní loterie

Jedním z významných veřejných zdrojů her je tolik oblíbený zisk z hazardu. V tomto případě britská Národní loterie (National Lottery). Loterie funguje jako zdroj veřejných příjmů již od roku 1994 a hraje se zde Lotto, EuroMillions a další hry. Dvanáct procent ze vsazených peněz získává přímo vláda, dalších 28 % jde do fondu Good Causes a je distribuováno dále formou grantů pro různé projekty. Právě z těchto peněz pochází zdroje pro olympiádu. K je-

FINANCOVÁNÍ OH v Londýně 2012:

PLÁNOVANÉ VÝDAJE

- Celkem: 9,325 mld. GBP
 - Vláda: 6,275 mld. GBP
 - National Lottery: 2,175 mld. GBP
 - Greater London Authority: 0,925 mld. GBP
- ### OČEKÁVANÉ PŘÍJMY
- TV a marketingová práva, sponzoring, licence, vstupenky: 2 mld.GBP

jich zvýšení vydala Národní loterie sérii stíracích losů Go for Gold (obr. 1) a můžete si zahrát i online hru o vstupenky WinGold.

Těžký boj s „ambush“ marketingem

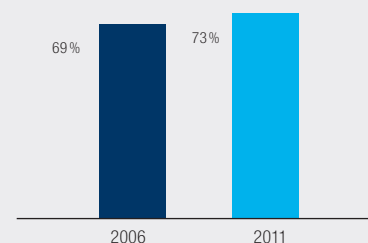
Marketing her patří k velmi složitým úkolům. Mezi ty nejdůležitější patří vybudování a prodej promyšleného sponzorského balíčku, prodej licencí na olympijskou symboliku a smluv s oficiálními

dodavateli i systém a podpora prodeje vstupenek.

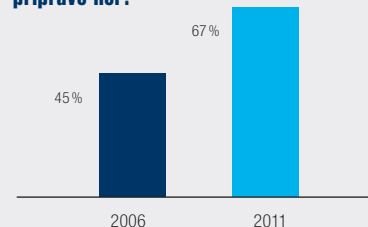
Současně je potřeba ochránit práva sponzorů, kteří do her investovali velké peníze. A tak byla vyhlášena nulová tolerance tzv. „ambush“ marketingu (u nás více známému jako „guerilla marketing“). Hlavní slovo v tomto nerovném souboji s tisícovkami jednotlivců i firem toužících využít příležitosti si muse-la vzít, jak jinak, opět vláda. Do zákona o Londýnských olympijských a paralympijských hrách prosadila nadstandardní ochranu marketingových práv spojených s hrami. Kromě zřejmých zneužití např. loga her jsou zapovězeny i veškeré reklamní aktivity v okolí sportovišť, skupinky lidí v reklamním oblečení, pamatováno bylo i na přelety nad sportovišti, světelné projekce nebo umístění reklam na zvířatech. Zakázáno je používat jakoukoli kombinaci slov „hry“, „2012“ a „dvacet dvanáct“ se slovy „Londýn“, „medaile“, „sponzor“, „zlato“, „stříbro“ a „bronz“. Pro hry bude zrušena i presumpce nevinny – zástupci podezřelých firem budou předem považováni za vinné, pokud sami nedokážou, že se nejedná o „ambush“ aktivitu.

Graf 1 Podporujete pořádání OH 2012 v Londýně?

Graf 2 Myslíte si, že vláda a starosta Londýna odvádějí dobrou práci při přípravě her?

Zdroj: IPSOS MORI; % kladných odpovědí

Kybernetická bezpečnost

Máme se cítit ohroženi?

*Proč je kybernetická bezpečnost tak důležitá?
Jak se bránit kybernetickým útokům?
A jak je na kybernetické hrozby připravena
Česká republika?*

JAROSLAV SALIVAR | Autor je ředitel Centra bezpečnostních studií (CEBES) vysoké školy CEVRO Institut.

Kyberprostor se dnes nachází již prakticky všude kolem nás a dennodenně ovlivňuje naše životy. I ti, kteří informační a komunikační technologie nevyužívají (nebo jen minimálně), jsou na nich závislí. S růstem elektronizace naší společnosti, usnadňováním si životů prostřednictvím informačních a komunikačních technologií však roste i riziko útoku na tento „kybersvět“ a stále větších škod, včetně ztrát na životech, v případě zdařilého útoku.

Vzhledem k těmto hrozbám vkládají státy, mezinárodní organizace, ale

i soukromé subjekty a odborná sdružení nemalé úsilí a prostředky do zajištění kybernetické bezpečnosti. Základem kybernetické bezpečnosti je vzájemně provázaný soubor opatření v následujících oblastech:

- účinná obrana – pravidla bezpečnosti, pracoviště schopná reagovat na bezpečnostní incidenty (tzv. CERT – Computer Emergency Response Team), ochrana informací a dat;
- odpovědnost a spolupráce mezi státní a nestátní sférou, tak i na poli mezinárodním;

- odpovídající právní prostředí;
- osvěta – maximálně dostupné informace jak rizikům předcházet, jak reagovat v případě útoku, na koho se obrátit s podezřením na možný útok či při řešení problémů atd.;

- přiměřenost – přijímaná opatření musí v maximální míře šetřit práva a svobody.

Školy suplovaly (a znovu suplují) nefunkční vládu

Tato rizika si velmi dobře uvědomují už i mnohé státy, které již řadu let činí konkrétní kroky k eliminaci těchto hrozeb. V ČR můžeme vnímat první vážnější snahy o řešení problematiky kybernetické bezpečnosti od roku 2000. Průběžně vznikaly nejrůznější koncepce a strategie, které se však primárně věnovaly informační kriminalitě a informační bezpečnosti.

Teprve Akční plán plnění opatření Národní strategie informační bezpečnosti ČR z roku 2007 stanovil komplex pro-

ZATÍMCO NA AKADEMICKÉ PŮDĚ

a Ministerstvu obrany se rozvíjela nová pracoviště, na Ministerstvu vnitra se práce na vybudování vrcholového vládního pracoviště typu CERT zastavily. Česko je tak dnes vedle Kypru jedinou zemí EU, která takovým pracovištěm nedisponuje.

proto dlouho vznikaly především mimo státní sektor (tzv. týmy CSIRT), zejména na akademické půdě. Od září 2008 operuje bezpečnostní tým CZ.NIC-CSIRT,

pro roky 2007–2010. Úkolem bylo pověřeno sdružení CESNET. Pád vlády v roce 2009 a následné střídání ministrů vnitra, kteří dostatečně tuto problematiku nepodporovali, však bohužel vedly ke zbrzdění nadějně nastartovaného procesu. Zatímco na akademické půdě se rozvíjela a vznikala nová pracoviště a na Ministerstvu obrany byl vybudován vlastní bezpečnostní tým CIRC MO, na Ministerstvu vnitra se práce na vybudování vrcholového vládního pracoviště typu CERT zastavily. Česko je tak dnes vedle Kypru jedinou zemí EU, která takovým pracovištěm nedisponuje.

Nová Strategie: pozdě, ale přece?

Nejnovějším počinem vlády ČR v oblasti kybernetické bezpečnosti je Strategie pro oblast kybernetické bezpečnosti České republiky na období 2011–2015, předložená ministrem vnitra a schválená vládou v červenci 2011. Strategie je doprovázena Akčním plánem, který obsahuje 35 konkrétních úkolů rozdělených do 7 oblastí. Jedním z předních úkolů Strategie je pak i vybudování vládního pracoviště CERT (govCERT.cz) s kompetencemi koordinovat činnost při stanovení prevence, detekce a reakce na kybernetické útoky v ČR, a to od ledna 2012.

I když tato Strategie obsahuje důležité úkoly a je ve svých cílech poměrně ambiciózní, jejím problémem je, že přišla pozdě. Navíc úkoly, které si ukládá, jsou vzhledem k odbornému, personálnímu a finančnímu zajištění této problematiky v ČR nereálné a někdy i nelogické. V posledních týdnech se v zákulisí mluví o tom, že problematika kybernetické bezpečnosti by měla přejít z Ministerstva vnitra na jiný úřad, nejčastěji se mluví o Národním bezpečnostním úřadu. Věříme, že vláda začala konečně brát tuto problematiku vážně.

Širší verzi tohoto článku a více podrobností k jednotlivým bodům naleznete v analýzách na www.cicar.cz.

vázaných konkrétních opatření k naplňování kybernetické bezpečnosti včetně vybudování pracoviště typu CERT s národní gescí.

Týmy odborníků na řešení bezpečnostních hrozeb v počítačových sítích

který je zodpovědný mj. za řešení incidentů dotýkajících se nameserverů pro doménu.cz.

Na vládní úrovni začalo tedy vrcholové pracoviště vznikat až v rámci Bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra

Privátní zdravotnická zařízení **bodují**

Obraz o zdravotnickém zařízení si lidé nevytváří jen na základě osobních zkušeností, ale působí na ně více faktorů.

nivcům politické strany VV, naopak nejméně stoupcům ČSSD. Podle výpovědí respondentů má osobní zkušenost se soukromými i veřejnými zdravotnickými zařízeními dvě třetiny lidí. Pouze s veřejnými má zkušenost 22 % a zkušenost jen se soukromými zařízeními mají nepatr-

BARBORA BAKULOVÁ |

Autorka je odborná konzultantka pro oblast zdravotnictví.

Mínění ovlivňují například zprostředkované informace, dojmy vytvořené v minulosti, medializované problémy ve zdravotnictví a v současnosti také to, kdo zdravotnické zařízení vlastní. V České republice na konci loňského roku bylo evidováno 189 nemocnic, z toho 121 zařízení bylo privátních.

Ptáme se při výběru nemocnice, kdo ji vlastní?

Na základě exkluzivního průzkumu agentury Ipsos pro CI Consult&Research není pro 63 % z celkového počtu respondentů důležité, jaký charakter zdravotnické zařízení má, naopak důležité je to pro 37 %. Podle stranických preferencí nejvíce na formě vlastnictví záleží příz-

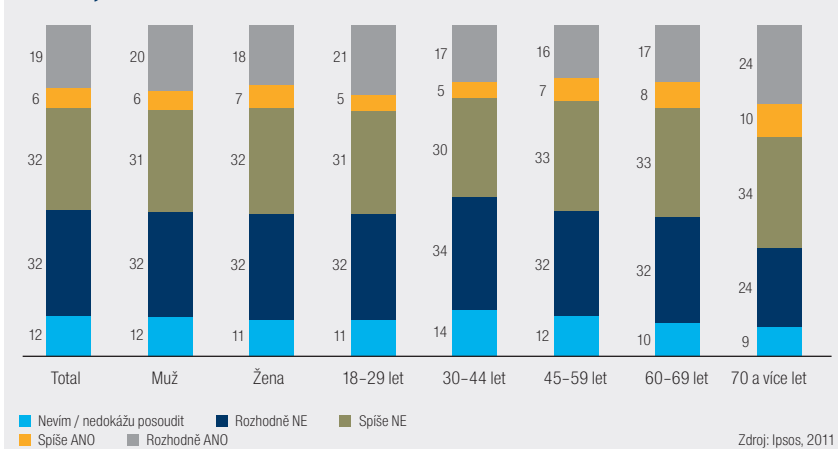

ná 3 %. Ani s jedním typem zdravotnického zařízení nemá zkušenost 8%, podle věkových skupin to jsou nejvíce mladí lidé ve věku 18–29 let. U potenciálních voličů politických stran je zajímavé, že ze stoupenců VV má 29 % zkušenost jen s veřejnými zařízeními, což je největší procento z uvedených stran, a zároveň mají nejmenší zkušenost jen se soukromými zařízeními (1%).

Lepší a kvalitní péče? Začíná převažovat v soukromých zařízeních?

Kvalita poskytované péče je nepochybně hlavním kritériem, podle kterého lidé zdravotnická zařízení posuzují. V souvislosti s hodnocením kvality zařízení může velmi důležitou roli sehrát například to, jak se jedinec v roli pacienta cítí a jakou důvěru v něm chování personálu zdravotnického zařízení vzbuzuje. V průzkumu respondenti hodnotili kvalitu soukromých zdravotnických zařízení nepatrně lépe než v zařízeních veřejných. Soukromá zdravotní zařízení poskytují

Graf 1 Poskytují soukromá zdravotnická zařízení lepší péči než veřejná (státní, krajská, městská)?

spíše lepší péči než veřejná podle 44 % lidí. Naopak neposkytují lepší péči 38 %. Ostatní nedokázali na otázku odpovědět.

Větší rozdíly lze nalézt v pohledu sympatizantů jednotlivých politických stran. Více jak polovina (54–57%) potenciálních voličů trojkoalice (ODS, TOP 09, VV) hodnotila soukromá zdravotnická zařízení tak, že poskytují lepší péči. Naopak hodnocení u stoupenců ČSSD bylo opačné. 46 % potenciálních voličů ČSSD odpovídalo, že soukromá zdravotnická zařízení neposkytují lepší péči a jen 38 %, že poskytují lepší péči.

Jak dosáhnout větší kontroly nad hospodařením zdravotnických zařízení?

V současné době je reforma zdravotnictví velmi diskutované téma a s tím i souvisí otázka, zda by měly mít zdravotní pojišťovny větší kontrolu nad hospodařením zdravotnických zařízení. Zdravotní pojišťovny dnes nemohou hovořit například do záměrů zřizovatelů, zda zřizovatel postaví nový pavilon, nový operační sál nebo zakoupí magnetickou rezonanci. Jak zefektivnit zdravotnictví a jak dosáhnout, aby zdravotní pojišťovny hradily z veřejného zdravotnického pojištění kvalitní péči a efektivní náklady, je nyní aktuální úkol pro Ministerstvo zdravotnictví a zdravotní pojišťovny, kterých v České republice fun-

guje osm. Podle odpovědí se 82 % lidí domnívá, že zdravotní pojišťovny by měly mít větší kontrolu nad hospodařením zdravotnických zařízení. U věkových skupin (60–69 let) ještě podíl narůstá až na 86 %. Pod-

UDÁLOSTI POSLEDNÍCH MĚSÍCŮ

zvyšují u lidí zájem o problematiku zdravotnictví. Názory obyvatel na soukromé nemocnice jsou celkově pozitivní. Nemocnice jsou vnímány jako zařízení, která poskytují kvalitnější péči s efektivním hospodařením.

le stranických preferencí jsou pro větší kontrolu nejvíce stoupenci ČSSD (88 %).

Výzkum ukázal, že události posledních měsíců zvyšují u lidí zájem o problematiku zdravotnictví. Názory obyvatel na soukromé nemocnice jsou celkově pozitivní. Nemocnice jsou vnímány jako zařízení, která poskytují kvalitnější péči s efektivním hospodařením. Výzkum také ukázal, že částečně názory lidí ovlivňuje jejich politické zaměření, což potvrzuje, že problematika soukromých zdravotnických zařízení je svou povahou politické téma.

Vymahatelnost práva – kámen úrazu

Vymahatelnost práva patří mezi důležité indikátory funkčnosti společenského uspořádání, resp. funkčnosti státu. Mnozí odborníci vidí ve špatné vymahatelnosti práva jednu z hlavních příčin, proč Česko nedohání vyspělé země tak rychle, jak si většina společnosti před lety představovala. Za špatnou ji ale považuje i valná část české společnosti.

ALICE POSPÍŠILOVÁ | Autorka je politoložka, spolupracovnice CI Consult&Research.

S VYMAHATELNOSTÍ PRÁVA JE SPOKOJENA SOTVA PĚTINA LIDÍ

Z výsledků předprázdninového rozsáhlého průzkumu agentury Ipsos jednoznačně vyplývá, že čeští občané jsou většinou nespokojeni s vymahatelností práv. Jen nepatrné procento (2 %) lidí oslovených při průzkumu odpovědělo,

že jsou s ní velmi spokojeni. Ke kladnějšímu hodnocení problematiky vymahatelnosti práva se přiklonilo 15 % respondentů, kteří uvedli, že jsou spíše spokojeni, více než polovina dotazovaných je s vymahatelností práva nespokojena, přičemž 22 % dokonce velmi nespokojeno.

30 % respondentů uvedlo, že tuto otázku nedokáže posoudit nebo neví. I to je více než alarmující zjištění. Svědčí o velmi slabém právním vědomí. Takové slabé právní vědomí se ve vyšší míře vyskytuje v nejmladší i nejstarší kategorii dotazovaných. Vysvětlení tohoto faktu je vcelku prozaické. U starších lidí nad 70 let jde o věc v zásadě pochopitelnou, neboť většina z nich valnou část svého produktivního věku strávila v době komunistického režimu. S problematikou právního státu, pro který je vymahatelnost práva jednou ze zásadních podmínek, má tak pramalé zkušenosti. Mladí lidé do třiceti let se pro změnu s vymahatelností práva často ještě neměli čas setkat.

Nespokojenost s vymahatelností práva obecně převažuje ve všech kategoriích. Rozdíly mezi ženami a muži jsou zanedbatelné. Totéž v zásadě platí o rozdílech v názorech různých věkových kategorií.

Větší rozdíly vykazují různé voličské skupiny. Voliči pravicových ODS a TOP 09 jsou v souhrnu více spokojeni s vymahatelností práva než voliči ČSSD. I mezi voliči obou vládních stran je však

ASI NEPŘEKVAPÍ, ŽE NEJVYŠŠÍ PODÍL

respondentů, kteří nedokázali odpovědět na otázku po vymahatelnosti práva, pochází z kategorií nevoličů, nerozhodnutých či voličů jiných stran, včetně nejvíce negativně laděné KSČM.

na soud, nýbrž na tzv. rozhodčí soud. Teď instituci soukromoprávní, nikoli státní.

Průzkum také ukazuje, že zkušenost s rozhodčími doložkami smluv má necelá sedmina respondentů, resp. jejich rodinných příslušníků či přátel. Nejvíce

zkušeností mají senioři ve věku 60–69 let, naopak nejméně zkušeností nejmladší voličská kategorie.

Odpovědi na další otázku prozradily, že cca polovina respondentů vůbec neví, co jsou rozhodčí soudy a jak fungují.

...A NÍZKÁ DŮVĚRA VŮČI NIM

S malou znalostí rozhodčích doložek a soudů úzce souvisí malá důvěra vůči rozhodčím soudům jako instituci. Z méně než poloviny těch, kteří vůbec dokázali odpovědět na otázku, důvěru vyjádřila asi jedna pětina. Ze všech dotazovaných tak jde o něco více než 10 procent. Lidé s důvěrou vůči rozhodčím soudům se rekrutují častěji z občanů v produktivním věku a mladých lidí. Menší důvěru naopak mají senioři. Mezi nejstaršími respondenty je také nejvíce těch, kdo na otázku vůbec nedokázali odpovědět.

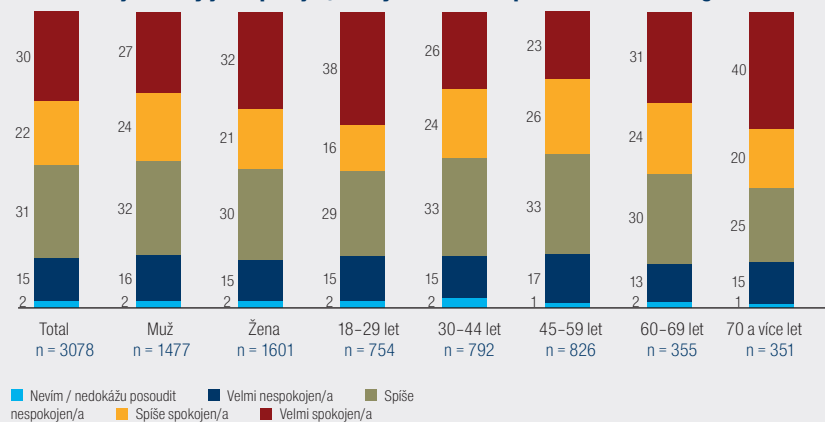
jistý rozdíl, neboť příznivci ODS jsou ještě o poznání spokojenější než příznivci TOP 09. Voliči VV stojí někde uprostřed. U voličů ČSSD však celkový obraz zkresluje podstatně vyšší procento těch, kteří uvedli, že nedokáží posoudit.

Podíváme-li se však na graf, který ukazuje spokojenost dle politických preferencí, dojdeme k závěru, že nejvyšší podíl respondentů, kteří na otázku nedokázali odpovědět, je v kategorii nevoličů, nerozhodnutých a voličů jiných stran, včetně KSČM. Tento fakt nikterak zásadně nepřekvapí, a to hned ze dvou důvodů: a) voliči KSČM se rekrutují z řad nejstarších občanů, b) občané, kteří se nezajímají o věci veřejné, kam vymahatelnost práva také patří, se často řadí do kategorie nevoličů či voličů neukotvených a nerozhodnutých.

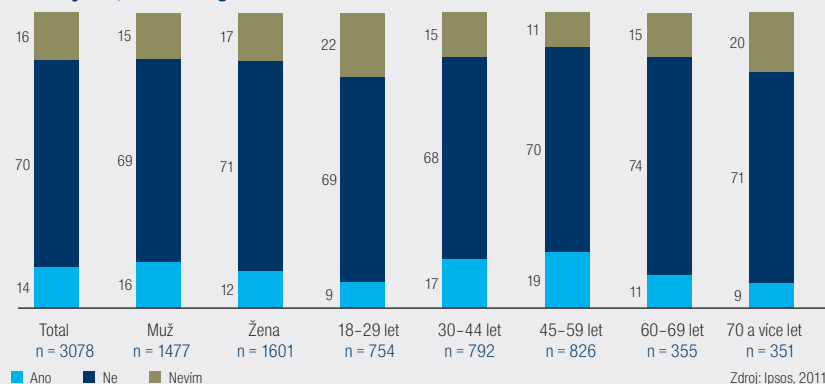
MALÉ ZKUŠENOSTI S ROZHODČÍMI SOUDY...

Jednou z otázek, která se v souvislosti s vymahatelností práva občas diskutuje, jsou i tzv. rozhodčí doložky nejrůznějších smluv. Jejich význam spočívá v tom, že obě smluvní strany přistupují na to, že v případě nedohody se obrátí nikoli

Graf 1 Do jaké míry jste spokojen/a s vymahatelností práva v ČR? Podle segmentů

Graf 2 Máte vy osobně nebo někdo z vašich blízkých zkušenost s tzv. rozhodčími doložkami v různých typech smluv (kupních, spotřebitelských, úvěrových...)? Podle segmentů

CzechPOINT

příběh pokračuje

CzechPOINT je akronymem českého podacího, ověřovacího a informačního terminálu, tedy univerzální přepážky, která by měla umět vyřídit jednoduché, leč velmi časté požadavky, které na činnost veřejné správy občané a firmy mají.

PETR STIEGLER | Autor je nezávislým konzultantem pro ICT a eGovernment, pracuje především pro Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti, v minulosti byl zodpovědný za projekty CzechPOINT a Datové schránky.

Jeho činnost je zakotvena v zákoně č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ale i v dalších právních předpisech. Vedle zmiňovaného výpisu z rejstříku trestů na něm dnes můžeme vyřídit dalších jedenáct výpisů či podání. Je to přesně jeden z těch fenoménů, o kterých si každý řekne: „Proboha, a proč to nemohlo fungovat dříve?“

Proč tu nebyl odjakživa?

Odpověď zní poněkud lišácky: mohlo i nemohlo. Základní podmínkou pro vznik univerzálních přepážek bylo totiž dosažení určitého stupně informatizace veřejné správy, která umožňuje ale-

spoň částečné zrušení místní a funkční příslušnosti. Zjednodušeně řečeno, dokud všechny údaje byly v papírové podobě, agendu mohl vykonávat jen ten, kdo měl příslušnou kartotéku. Tato podmínka byla splněna relativně nedávno. Druhý problém spočíval v neochotě českých úřadů realizovat společné projekty, v nedůvěře v řešení, které vymyslelo jiné ministerstvo, prostě v tom, čemu se obvykle říká resortismus. To, že se podařilo překonat tuto překážku, je asi největším vítězstvím CzechPOINTu, byť si to asi málokdo uvědomuje.

Jak je vidět na přiložených grafech, služby CzechPOINTu stále vykazují zře-

telnou růstovou tendenci, a to jak v počtu vydaných výpisů, tak i v počtu zřízených poboček. Poměrně zajímavé je postavení České pošty, která provozuje necelých 15 procent poboček, přesto realizuje téměř polovinu všech transakcí. Důvod je prostý – kromě toho, že mají pobočky pošty přece jen delší otevírací dobu, lidé jsou zvyklí běžně poštu navštěvovat a při té příležitosti tam vyřídit i úřední záležitosti.

CzechPOINT bude i v bankách

Poslanecká sněmovna minulý měsíc schválila novelu zákona č. 365/2000

Sb., která rozšíří okruh subjektů provozujících CzechPOINT i o banky. Je to rozhodnutí do určité míry průlomové, protože „pobočku veřejné správy“ bude moci provozovat ryze soukromý podnikatelský subjekt. Banky budou také pod výraznější kontrolou, za udělení licence budou muset zaplatit a doložit splnění technických, organizačních a personálních podmínek. Myslím, že díky tomu není třeba mít z rozšíření obavy – zvláště když si uvědomíme, že banky jsou z titulu výkonu své činnosti pod kontrolou dle zákona již dnes. Ze změny by měli

BUDOUCNOST CzechPOINTu

je podle všeho velmi optimistická, i když by se mělo poněkud změnit portfolio služeb, které nabízí.

ného úřadu, protože by k údajům měly mít orgány veřejné správy přístup napřímo – samozřejmě se souhlasem občana či firmy. Netýká se to ale privátních subjektů – a většina výpisů z trestního

rejstříku slouží uchazečům o zaměstnání. S postupující elektronizací by však mělo výrazně přibývat dalších agend, které bude možné vyřídit na univerzální přepážce – vzpomeňme například osobní doklady.

CzechPOINT by se tak měl stát místem, které bude sloužit zejména pro ty, kteří nebudou chtít se státem komunikovat napřímo přes svůj počítač a datovou schránku, nebo pro ty, kteří potřebují výpis z jakéhokoliv systému veřejné správy v papírové podobě pro soukromé účely.

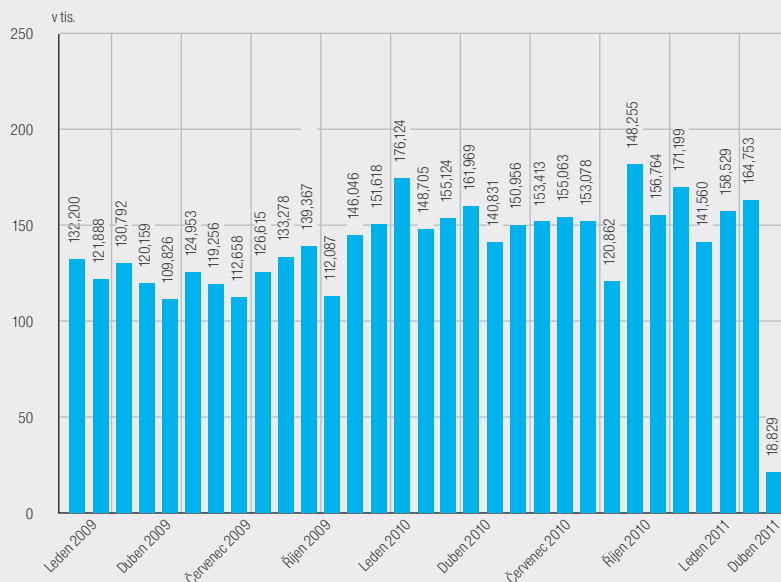

profitovat všichni – banky díky možnosti nabídnout svým zákazníkům další služby navíc, zákazníci zase při vyřizování úvěru nebudou muset pro výpis z katastru na jiné místo a stát získá z licenčních poplatků příspěvek na provoz centrály CzechPOINTu.

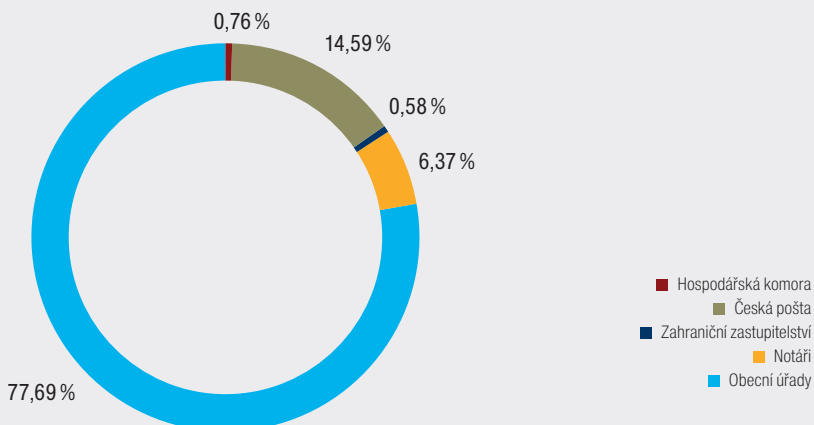
A co dál?

Budoucnost CzechPOINTu je podle všeho velmi optimistická, i když by se mělo poněkud změnit portfolio služeb, které nabízí. S nástupem systému základních registrů by se totiž měly výrazně minimalizovat situace, kdy jeden úřad vyžaduje donést potvrzení od ji-

Graf 1 Počty vydaných výstupů

Graf 2 Struktura poboček dle provozovatele

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

VYSOKÁ ŠKOLA OSOBNOSTÍ

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ:

obvykle každou první středu

v měsíci v 16 hod.

JUNGMANNOVA 17, PRAHA 1

Tel.: 221 506 700

VYSOKÁ ŠKOLA PRÁVNÍCH A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

ATRAKTIVNÍ MAGISTERSKÉ A BAKALÁŘSKÉ OBORY:

- ❖ Veřejná správa
- ❖ Politologie a mezinárodní vztahy
- ❖ Právo v obchodních vztazích

Master of Public Administration (MPA)

- ❖ Management veřejné správy
- ❖ Management veřejné dopravy
- ❖ Bezpečnostní a krizový management
- ❖ Prezenční i kombinovaná forma studia
- ❖ Studium v centru Prahy a Českého Krumlova
- ❖ Individuální přístup a špičkoví pedagogové

WWW.CEVROINSTITUT.CZ